

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár hírlevele

VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár

Tartalom

- **Hírek**
- **Olvasnivaló:**
 - *Bernát István Széchenyi gazdaságfilozófiájáról*
 - *Választás a császár ellenében. Hogyan lett az antiszemita Karl Luegerből Bécs polgármestere?*
 - *Elhárítási munka az ipar területén az 50-es években*
- **Cikkajánló**
- **Adatkezelési tájékoztató**

HÍREK

A Szent István-díj Közhasznú Alapítvány 2002 óta minden évben odaítéli díját azon személyeknek, akik az összmagyarság érdekében jelentős tevékenységet fejtenek ki. Idén, 2024. augusztus 10-én az esztergomi Szent Erzsébet Iskola díszterme adott otthont az átadó ünnepségnek.

Megjelent a VERITAS könyvek 36. számú kiadványa, melynek címe: *Trianon és a magyar felsőoktatás VI.* A kötet 12 tanulmányt tartalmaz és arra tesz kísérletet – a megelőző öt kötethez hasonlóan –, hogy vázolja hazánk felsőoktatásának 100 évvel ezelőtti egészen ismeretlen fejezeteit.

A könyv elektronikus formában intézetünk [honlapján](#) elérhető.

Örömmel osztjuk meg kedves Olvasóinkkal a hírt, hogy augusztus 20-a alkalmából két Kollégánk is magas elismerésben részesült!

századi magyar történelmi események feltárásában, illetve az új kutatási eredmények publikálásában vállalt szerepe, valamint a középiskolai történelemoktatás megújítását szolgáló munkája elismeréseként a Magyar Ezüst Érdemkereszttel tüntette ki.

Sulyok Tamás köztársasági elnök **Varjú Lászlót**, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár fordítóját és kommunikációs munkatársát az intézet nemzetközi kapcsolatainak vállalt szerepe és kimagasló szakfordítói munkája elismeréseként a Magyar Ezüst Érdemkereszttel tüntette ki.

A kitüntetést Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter adta át augusztus 20-án.

Dr. Ligeti Dávid, tudományos főmunkatársunk Gulyás Gergely miniszterrel.

Fotó: Miniszterelnökség

Olvasnivaló

Bernát István Széchenyi gazdaságfilozófiájáról

Széchenyi István és Wesselényi Miklós ugyanabban az évben, 1831-ben kezdtek el ugyanazzal a problémával foglalkozni. Mindkét reformer érzekelte, hogy vannak olyan rendi-nemesi [francia eredetű szóval: feudális] alaptételek, amelyek a saját korukban már nem helytállóak, de meggyökeresedett előítéletekként megakadályozzák a politizáló magyarságot abban, hogy – a valóságot helyesen érzékelve – megfelelő hozzáállást alakítson ki a szükséges

[Subscribe](#)[Past Issues](#)[Translate ▼](#)

látott *Balítéletekről* című művében fejtette ki ezt a tematikát. A kiváló közgazdász Bernát István nyomán most mindössze Széchenyi István „balítélet”-eit vesszük górcső alá.

Kép forrása: Wikimedia Commons / Schöff József: Széchenyi István a Vaskapunál

[Kovács Kálmán Árpád teljes cikke itt olvasható el](#)

Választás a császár ellenében. Hogyan lett az antiszemita Karl Luegerből Bécs polgármestere?

A századfordulón Bécs közel kétmillió lakosával a világ legnagyobb városai közé tartozott. A metropolisz gyors demográfiai fejlődésére a városvezetés a közösségi szolgáltatások ugrásszerű bővítésével és fejlesztésével reagált. Karl Lueger rendkívül népszerű politikussá vált a dualizmus korában. A demagóg,

egészen haláláig Bécs város polgármestereként tevékenykedett. Az ifjú Lueger jogot végzett a bécsi egyetemen, diplomájának kézhezvételét követően ügyvédi irodát nyitott. Politikai pályája úgy kezdődött, hogy Lueger 1872-ben belépett a Bécsben kormányzó Liberális Polgári Klubba, s 1875 tavaszán az időközi választásokon első alkalommal nyert mandátumot a bécsi városi tanácsba, amelyről 1876 őszén a párttal folytatott vita miatt lemondott. Kezdetben a Centrupárthoz csatlakozott, majd, 1877-ben annak elszakadt mellékágához, a Gazdaság- és Haladó Párthoz, amelynek listáján 1878 márciusában ismét beválasztották a városi tanácsba, amelynek attól kezdve haláláig tagja maradt.

Kép forrása: Wien Museum / Statue von Karl Lueger (Entwurf: Josef Müllner) im Hof der Wiener Erzgießerei, um 1926

[Kárbín Ákos teljes cikke itt olvasható el](#)

Elhárítási munka az ipar területén az 50-es években

Mivel a Rákosi-érában kiemelt figyelmet szenteltek az iparnak, és kezdetét vette az ország erőltetett, sokszor mindenféle piaci igényt és gazdaságosságot mellőző iparosítása, így ezen a területen is jobban koncentráltak a kémelhárításra. A rendszer természetesen mindezt a maga különös módján

arra, hogy meg tudjon akadályozni fontos objektumaink ellen irányuló diverzáns, szabotázs, vagy kártevő tevékenységet ... Fontos hadiüzemeink és létesítményeinkkel kapcsolatos állami titkok védelme nincs biztosítva. Nem folyik eredményes kémelhárítás, szabotázs-elhárítás az ipar területén megbúvó trockisták, jobboldali szociáldemokraták nincsenek felderítve és ügynökséggel átfogva." Az ellenség aknamunkájának a megakadályozását fontosnak vélték. Hasonló volt a helyzet mezőgazdasági vonalon is. Gyakorlatilag mindenkit ellenőrizni szerettek volna, aki „nem velük volt”. Ebben az évben tovább növelték az ekkor már papíron BM-be olvasztott államvédelmis vízfejet, külön mezőgazdasági és ipari szabotázselhárító osztályt szervezetek. Az előbbin belül többek között a következő alosztályok működtek: nehézipari, helyszínelő, kohó-, gép és járműipari, erősáramú és híradástechnikai, csepeli üzemi, középipari, építő és állami intézmények, könnyűipari kereskedelmi és élelmezési. Később ezeket, épp a forradalom előtt három osztályba fogták össze. Ez a szervezet a vállalatok mellett három minisztérium elhárítását végezte: Kohó-és Gépipari, Szénbányászati, Vegyi-és Energiaügyi.

Kép forrása: Fortepan / Magyar Rendőr

[Kiss Dávid teljes cikke itt olvasható el](#)

Cikkajánló

„A magyar hazát a kultúra teheti ismét naggyá” – Így szervezte át Klebelsberg a Nemzeti Múzeumot és a többi közgyűjteményt

Intézetünk főkönyvtárosa, **Dubniczky Zsolt** „*A magyar hazát a kultúra teheti ismét naggyá*” – *Így szervezte át Klebelsberg a Nemzeti Múzeumot és a többi közgyűjteményt*” című írását a PestBuda online várostörténeti magazinban olvashatják.

[Dubniczky Zsolt írása itt olvasható el](#)

Így szállták meg a románok Budapestet 105 évvel ezelőtt

[Subscribe](#)[Past Issues](#)[Translate ▼](#)

Anka László, tudományos főmunkatársunk *Így szállták meg a románok Budapestet 105 évvel ezelőtt* című cikke található a PestBuda online várostörténeti magazinban.

[Anka László írása itt olvasható el](#)

Magyar kulturális diplomácia

"A magyar történelem tanulsága szerint a jó képességű fiatalokat ki kell küldeni (tovább)tanulni a legkiválóbb külföldi egyetemekre és kutatóintézetekbe, a magyar kultúra külföldi terjesztése pedig a politikaiaknál tartósabb, megbízhatóbb kapcsolatokat teremthet" – írja **Ujváry Gábor**, intézetünk főigazgató-helyettese *Magyar kulturális diplomácia* címmel az Országút című folyóiratban megjelent publikációjában.

[Ujváry Gábor írása itt olvasható el](#)

[Subscribe](#)[Past Issues](#)[Translate ▼](#)

kapcsolatos meghívók és értesítők küldésére használta fel eddig az Ön személyes adatait (név és e-mail cím), azokat harmadik félnek nem adja át a jövőben sem. Ha nem ért egyet az Ön személyes adatainak (név, e-mail cím) további kezelésével, és a jövőben nem szeretne hírlevél formájában értesülni a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár legújabb híreiről, rendezvényeiről és programjairól, akkor kérjük, hogy jelezze ezt az info@veritas.gov.hu címen! Ebben az esetben véglegesen és helyreállíthatatlanul töröljük Önt az adatbázisunkból. Ha az adatkezeléssel kapcsolatban bármilyen kérdése vagy észrevétele van, akkor forduljon hozzánk az info@veritas.gov.hu e-mail címen.

Bízunk benne, hogy továbbra is figyelemmel kíséri a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tevékenységét.

Copyright © VERITAS INTÉZET ÉS LEVÉLTÁR

Nem szeretne több hírlevelet kapni? [Ide kattintva iratkozhat le.](#)